

KIS LAP

1903. július 26-án.

Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap.

ÁRVASÁGBAN. (Lásd az 54. lapon.)

Rákolti György utazása.

MÁSODIK
FEJEZET
I.

REGÉNYES ELBESZÉLÉS.

IRTA

ABONYI ÁRPÁD.

(Folytatás.)

ANYAKA tövébe kapott horzsolts sebet már elfelejtette. Jószívü, szolgálatkész, de hihetetlenül könnyelmü fiu volt ez a Kovács Miska, merőben képtelen arra, hogy öt perenél tovább még a legkomolyabb dolgot is komolyan tudja venni. Befejezett dolgokkal meg éppen nem törődött.

»Minden ugy van jól, ahogy van — szokta mondogatni, ha valamely oknál fogva bajba került. Valahogy mindig lesz, mert sehogy még sohasem volt.« Eképen gondolkozott erről a mostani szökésről is, bár nagyon jól tudta, hogy a katonaság ilyen dolgokban nem érti a tréfát. De mert már »benne volt«, nem törte rajta a fejét, hogyan és miképen lesz?

Azt tudta — s ebben hajszálla egyezett gondolkozása a Dandóceziéval — hogy becsületbeli kötelesség fiatal ura után szöknie: különben ő sem volna rá méltó, hogy lába a marosvölgyi Rákolti-kastély küszöbét valaha átléphesse. Lám, ez a ritka derék cigány igaz magyar fiu szívével gondolkozik erről a dologról. Illendő volna-e, ha vérbeli maros-szegi »virágszál« létére elmaradna hűség és becsület dolgában ettől a fekete Herkulestől?

Soha! Mit mondanának odahaza a falujokban, ha fülükbe jutna a hír, hogy a »kegyelmes nagyasszony udvari cigánya«, Dandócezi — bár csak szegény szerelő-kovács a Rákolti-kastélyhoz tartozó uradalom szolgálatában, ki alig taposott végig kicsi korában három elemi iskolát — derekában, bátrabban, szebben viselkedett, mint ő? Hát erről a szégyenről szó sem lehet!

Megy bátran, elszántan előre. De alig hogy kibukkant első, biztató segítség gyanánt a hold, rögtön fürkészni kezdte a szökés könnyebb és vidámabb részét. Minden dolognak a világon van egy könnyebb és egy nehezebb része. Ő folyton azon mesterkedett, hogy amennyire csak lehet, mindig a könnyebb végét kaparintsa meg a maga számára és másnak hagyja a nehezebbet.

Most is így cselekedett.

Dandócezira hagyta, hogy találja meg a helyes utat és keresse meg azt a biztos nyomot, mely őket fiatal urukhoz pontosan elvezesse.

— Aztán, ha megtalárod az urfi nyomát, üss rá a trombitáddal, hogy el ne fusson! biztatta jókedvűen a cigányt.

— Té is ráíthets Miská, á fejeddel.

— Már hogy a fejemmel?

— Mert á trombitáért kár volna, há esseternék . . .

— Ejnye, hogy a bágyi kakas rugjon meg! Ilyen kicsire becsülöd te az én fájn fejemet, hé?

— Becsilem én á kicsit is, testvir, há sok nines, felelte a cigány; de most né igen terécsikélj, hánem vigyázszs, kilenben beforduls valamelyik sákadásba.

Ez igaz volt. A süppedő talajon erősen kellett vigyázni. Dandóczy egy csapás szélén meg is állította lovát, leugrott a nyeregből, s előre hajolva, nagy figyelemmel kezdte nézegetni a hóval borított talajt, amely itt sűrűn be volt növe törpe, havasi borókával.

— Látsz valamit? kérdezte Kovács.

— Nem én.

— Szégyen, hogy ilyen rossz szemeid vannak!

— Á semeim jók, felelte bosszusan Dandóczy, aki sokat tartott rá, hogy a természet rendkívül éles szemekkel áldotta meg; de ne feledd, hogy ámi nyáron játék, ázs bajosan megyen télen, ekkorá hóban . . .

Dandóczy most hirtelen elhallgatott és gyorsan letérdelt a hóba.

— Megván! kiáltotta diadalmasan.

— A nyom?

— Ázs bizony!

— Hol van te?

— Itt ván á bokor teviben, mondotta a cigány, miközben kutatva nézett körül.

Az erdőben azonban nem mozdult semmi. A hóval belepert fák tömött sorokban huzódtak a messzeségbe, s tündéries csillogással váltak ki a homályból a holdnak mindegyre erősebb világosságában, mely szelid fénnel ömlött végig a vadonságon.

A szél elesődesegett, mondhatni: tökéletes szélesend váltotta föl az iménti viharozást. Csak valahonnan messziről, nagy távolságból hangzott egy-egy rekedt farkas üvöltése, s egy-egy rövid, mély dörej . . . a Staribrodácot ostromló ágyúknak egész idáig hallható, tompa hangja.

— Itt haladt el ázs urfi! ujságolta biztos hangon a cigány. Kovács Miska rögtön melléje nyomult.

— Ezen a csapáson?

— Ezsen.

— Lássam a nyomot! Hol a »Sólyom« patája nyoma?

— Á Sólyom patája?

— Persze, hogy a Sólyom patája! Négy vagyon neki, mint neked, hát vagy egynek a nyomát csak látni kellene? tréfálkozott szemével hunyoritva a legény.

— Jáj, té okos Mihíhi! felelte gunyos kacagással a cigány. Hisen ákkor, mikor ázs urfi erre háladt a »Sólyom«-mal, még hullott a hó és eltakártá a lábai nyomát.

— Hm . . .

— Perse, hogy hm! folytatta Dandóczy a magyarázatot. Hanem csak nézszs idé, hová ázs ujjammal mutátok, á bokor alá. Ide nem hullott bé a hó.

— Az ám, ni! Valami morzsa . . .

— Azs bizony! Tésta-morzsa.

Dandóczy fölesipett egy morzsát a tenyerébe, s vastag hüvelykujjával szétdörzsölte.

— Friss morzsa! Félórája sines, hogy ide hullott . . .

— Mondasz valamit, Ferkó!

— Csák ázs igazsát mondom, erősítette meggyőződéssel a cigány; ázs égbül nem hull édes morzsa, más pedig ebben az időben nem járhatott erre, csák ázs urfi. Előre, testvír, á tóhoz! Ott ván!

Kovács Miska sietve ugrott lovához; de alig hogy lábát kengyelbe tette, Dandóczy rákiáltott:

— Mit csináls, okos? Csák nem ákárs lóháton félkapaskodni ezsen á mérédek uton? folytatta édesdeden nevetve, s rámutatott kinyújtott jobbival egy eléggé meredek domb-hátra, mely boróka-és gyalogfenyő-bokrokkal szintén jó sűrűn volt benöve.

— Arra kell menni?

— Árrá hát!

— Ugy-e? Hát aztán honnét a szösziből tudod, hogy éppen arra?

— Mert árrá ván nyugat.

— Hm . . . Beszélj magyarul, hogy értem, duzzogott Kovács, miközben ismét kihuzta lábát a kengyelből, és lovát vezetékre fogva, készségesen ballagott az elől haladó Dandóczy után.

A talaj csakhamar érezhető emelkedést mutatott.

A süppedő, mély hó megszűnt, s lassankint kaviesos, hóval csak alig belepett, kemény földön nyikorgott a sebesen előre siető Dandóczy bakancsának a talpa. A leveles fák is el-elmaradoztak.

Mintegy negyedórai szótlan, s a helyenként erősen meredek kapaszkodók miatt ugyancsak fárasztó haladás után, előbb ismét egy esomó törpe bokor között kellett áttörtetni, míg végül feltűnt az első hatalmas királyfenyőnek csupasz, vén dereka is, föl egészen az első oldal sudarakig lehámlott kéreg-pántjaival. Lehetett vagy hatvan méter magas ez a vén fa-óriás.

Dandóczy óvatosan haladt előre.

Kovács Miska titokban megbámulta, mennyi macska-ügyesség van ebben a majdnem öles cigány Herkules testében, mely hol összehuzódik, hol megnyulik, mint egy prédája után esuszó ragadozóé, anélkül, hogy mozgásában a legkisebb zajt okozná. No — gondolta elismeréssel — ez a Dandóczy Ferke olyan ménkő messzire esett Fáraónak összes többi ivadékaitól, mint Makó Jeruzsálem-től, sőt még ennél is messzebb! Nincs ebben a cigányból semmi, csak a kiejtése, meg az oreája színe. Az fekete, mint a subick. Egyébképen pedig olyan igazvér magyar, mint akár ő.

Egy kiálló szikla közelében Dandóczy megállt és hátra intgetett.

Kovács Miska vigyázva lépett melléje.

— Ott ván á tó! mondotta a cigány és lemutatott.

(Folytatása következik.)

ARANY KALÁSZOK.

A legnagyobb boldogság is unalmas teher, ha azt mással nem közölhetjük.

Kármán.

*

Ki megbocsátani nem tud, az sem az égbe, sem a földre nem való.

Eötvös.

*

Azért oly szép az élet, mert rövid;
Örök ha volna, nem lehetne szép.

Samarjay.

*

Két jó van, mi fölött nincs sorsnak semmi hatalma:
Szorgalom és az erény; földön az, égben ez áld.

Vörösmarty.

ÁRVASÁGBAN.

(Képpel a címlapon.)

Naphosszat áll az utca-sarkon
Szegény rongyos gyufás gyerek.
A portékáját kínálgatja:
»Jó urak, gyufát vegyenek!«

Az udvart söpörgeti nénje
Kora hajnaltól reggelig.
Napközben meg perecet árul,
S ő maga mégis éhezik.

Az anyjuk rég meghalt. Az apjuk
Elhagyta őket egy napon.
Jobb is. Hiszen nem járt ki tőle,
Csak ütleget és csak szidalom.

Szegénykék kettős árvaságban
Igy tengődnek nap-nap után,
A vézna kis gyufás-fiúcska,
S a sápadt perces leány.

S egy reggel összekuporodva
Együtt mellett — oh én tudom! —
Még fogják majd találni őket
Halottra válva, az uton...

Ti, akiknek van jó szülők, és jó puha kenyerek:
Oh jusson néha eszetekbe
Az ily szegény, éhes gyerek.

Aki — ha van miből — belőle
Olykor a rongyosoknak ad:
Azt a jó Isten is megáldja,
S ad érte édes álmokat!

Fehér Jenő.

NAGYFEJŰ GERGELY ARANY-ORSZÁGBAN.

ESSZE-MESSZE tenger-parton élt egy szegény özvegy asszony két kis fiával, Miklóssal és Gergellyel. Szegények voltak nagyon, mert édes apjuk, aki míg élt, halászzattal kereste kenyerét, egy vihar alkalmával a tengerbe fult. A szegény özvegy azonban nem esett kétségbe, hanem nevelgette kis árváit szeretettel és tanítgatta mindenre, ami jó és szép és aminek az életben hasznát vehetik.

Miklós csinos fiúcska volt s élénk eszü; Gergely ellenben nem, mert valami természeti hibával született. Szegénykének éktelelenül nagy volt a feje. Akkora, mint egy jókora dinnye, ami aztán egészen eltorzította a boldogtalan gyermeket. Csufolták is neveletlen pajtásai érette s ez annyira fájt neki, hogy nem csak az iskolából maradt el, hanem már-már mutatkozni sem mert közöttük. Szegény Gergely néha bezárkózott kamrácskájába és keservesen zokogott. Csak Miklóskának szeretete bírta elfeledtetni vele bűjút-baját, mert öcsse ilyenkor megölelte, megcsókolta, és hűségesen mondogatta el neki mind azt, amit az iskolában tanult.

Gergely azonban nem élt magányában tétlen életet; örökölte édes apja természetét: furt-faragott, eleinte csinos játékokat, melyekkel Miklóskának kedveskedett, később hasznos házi eszközöket, melyeket szegény édes anyja eladogatott. De mindenél erősebb volt az a vágy, mely szívében élt. Építeni egy kis vitorlás hajót, tengerre szállani és elvitorlázni messze idegenbe, ahol az ő nagy buksi fejével is megjelenhet az emberek között s ahol nem üznek gúnyt az ő szerencsétlenségéből.

— Édes anyám, majd meglátja kelmed, milyen nagy örömet szerzek én még kelmednek. Kigondoltam én azt már az én nagy buksi fejemmel!

Igy szokott édes anyjához szólni, aki csak mosolyogva, könnyes szemekkel csókolgatta szerencsétlen fiúcskáját.

De Gergely nem csak beszélt, hanem tett is. Egyedül Miklóska volt beavatva a titkába, mert köllött neki valaki, aki a nagy vitorlás csolnakot a vízre emelni segítse.

Egy napon csak készen állott a kis jármű. Tengerparton fel sem tűnik, ha gyermekek »tengeresdit« játszanak. Ki is gondolta volna, hogy Gergely nagy utra készül. Nagy utra, amelyről nagy szerencsét, örömet szándékozott haza hozni. Csak a kedvező szelet várta Gergely, hogy hajóra szállhasson. Föl is szerelték ketten a kis hajót élelmi czikkkel, édes ivó-vizzel, mert tudták, hogy a tenger sós vize nem iható.

Egy szép nyári reggelen alkalmasnak látszott a tenger az utazásra. Kiosontak a testvérek még a hajnali szürkületben s Gergely vigan, boldogan ugrott a csolnakba. Miklós vele akart menni, de Gergely nem engedte.

— Neked itthon kell maradnod, hogy legyen édes anyáknak vigasztalója és támogatója, ha soká találnék elmaradni.

Össze ölelkeztek, össze csókolódtak. Gergely aztán nagy erővel egyet taszított a parton, amitől a jármű egyszerre csak lenn ringott a tenger sima felületén. Gergely kifeszítette vitorláit, melyekbe a szél csakhamar belekapaszzkodott s vitte-vitte a kicsi lélekvesztőt a végtelen tengeren. Bátor szive volt Gergelynek, de mégis remegett, mikor a sik tengeren magára maradt s egyebet sem látott, mint eget és vizet. De erős volt a hite és bizodalma. Tudta, hogy a jó Isten nem fogja őt elhagyni. Letérdelt tehát a hajó fenekére és imádkozott.

Soká ringatták a hős hullámok, el is aludt, föl is ébredt, majd megéhezett és jó étvágyal falatozott. De egyszer csak elfogyott ám a magával vitt elemózsiája. Mindössze egy pár piros almája maradt a csónak fenekén. Majd a szomjuság is kezdte gyötörni. Nagyon megijedt szegényke s torka-szakadtából kiáltozott:

— Segítség, segítség! Mind hiába. Sehol emberi hang. Csak a feje fölött kovályogtak a panaszos sirálymadarak. Jajgatott, kiáltozott, míg bele nem fáradt.

— Szegény jó anyám, drága Miklós-kám! Bocsásatok meg nekem, amiért ily szomorúságot okoztam nektek!

Ezek voltak utolsó szavai, azután ájultan hullott vissza a hajó-fenekre. A bösz hullámok megfölkapták a kis csolnakot s vitték szédületes gyorsasággal. A kis vitorla már rég rongyokban hevert a fenéken s foszlányai betakargatták az elalélt gyermeket.

De ni mi az? Hatalmas lökést kapott a csónak és a hullámok kivetették egy elhagyott szigetre.

Végre föld! De minő állapotban volt az istenadta! Tagjai össze-visszatörve, nedves ruhában, éhezve, fázva, egy ismeretlen szigeten. Ámde csodálatos érzés! A homok aranyos színű volt s amint meghempergett benne, jótékony melege azonnal átjárta tagjait. Az arany por belepte ruháit, kezét, arcát, haját s csodálkozva nézte magát a tengernek most már lecsöndesült tükrében.

Csupa arany volt mindene. Csónakjából kivette a megmaradt két-három almáját s oda kötötte azt egy arany cölöphöz, ő maga pedig elszaladt Aranyország belsejébe. Gergelyünk tágra nyílt szemekkel nézte most már az eléje táruló csodákat. Fa, bokor,

mind szín-aranyból volt. Arany madárkák csillogtak az aranyos

No most mindjárt végem lesz, ha nem jut valami az eszembe! gondolkodott Gergely. És mintha Isten sugallta volna, tarisznyáját oldotta le vállairól és kiszedte belőle a piros almákat.

— Ez lesz az orvossága! így szólt s éles fogaival beleharapott a legszebbikbe. Nagy fontosan oda állott Didióra elé s a leharapott darabkát a király-leány ajakára tette. S íme, csoda történt! A király-leány ajkai megvonaglottak, majd mosolyra derültek s a következő percben vigan rágicsálta fogaival a zamatos gyümölcsöt.

Láttátok volna azt a határtalan örömet, mely ott egyszerre mindenkit elfogott! Az arany- király térdre vetette magát és hálát rebegett a csodatevésért Gergelynek. Az arany-hadsereg öröm-mámorban

napfényben. Az emberkék, lovacskákat, kocsik, kutyák mind aranyból voltak. Csak úgy tündöklöttek a szép arany galambok s apró madárkák. Megfordulva, egész hadseregbe való arany emberkét látott maga mögött, akik némán, szótlánul bámulták Gergelyt. Egyszerre a vezér megállt előtte s élesen csengő hangon így szólott hozzá:

— Idegen! A mi jó királyunk leánya beteg. Segíts rajta ha tudsz! Ha nem, halál-fia vagy. Addig nem hangzik Arany-országban nevetés, nem fakad mosoly ajkunkon, míg Didióra föl nem gyógyul!

— Vezetetek hát hozzá! szólott Gergely.

Pillanat alatt ott termett egy csodaszép arany fogat, melybe tizenkét toporzékoló paripa volt befogva s csak úgy röpitettek Gergelyt a királyi palota elé. Nemsokára ott állott Gergely a szép király-leány, Didióra szín-arany ágyacskája előtt s részvétellel nézte a soványkára fonyadt kis leányt. Az arany király szeméből könnyek peregtek rezgő arany szakállára s bánatosan így szólt Gergelyhez:

— Ha Didiórád felgyógyítod, annyi kincset adok, amennyit elbírsz.

És ezzel kinyitott egy rejtett ajtót. Gyémánt-ország kapuja volt. Vakító fény áradt Gergely szeméibe; nézni se tudta a villogó gyémánt-óceánt.

— Arany-ország minden orvosságát megpróbáltuk már és semmi sem használt; a te nagy fejedben sok tudomány lehet, láss a gyógyításhoz!

úszott.
zenged
az ő b
Azután
Gergel
kellett
össze
kiváns

Mos
nak pe
hogy j
— I
fejeme

olyann
E p
Majd
ahogy
boldog
rendes
Szegér
lyosra

—
arany
édes j
sokat
És
két z
kis ar
a ten
arany

—
olyan
és leg
otthon
karja

Me
most
hetet
egy g
a me
boldo
melle

—
led!
ból s
lott
Ob
ez!
dott
nyil-

úszott. Arany hangszereken dics-dalokat zengedeztek a csodálatos idegennek, aki az ő bánatukat ily nagy örömmé váltotta. Azután a terített asztalhoz vitték, hol Gergelynek a szépséges Didióra mellett kellett ülnie. Ebéd után az egész udvar össze gyülekezett s Gergelynek három kívánságot kellett előadnia.

Most megérkezett a jók megjutalmazásának perce, gondolta Gergely, s kérte Istent, hogy jó s okos kérelmekkel állhasson elő.

— Először is kérem, hogy nagy csunya fejemet változtassák át rendes szép fejjé: olyanná, amilyen Miklós öcsémnek van.

E pillanatban arany köd vette körül. Majd eléje tartottak egy arany tükröt s ahogy meglátta benne magát, alig tudott a boldogságtól hova lenni. Nagy feje helyén rendes fej diszlett, olyan mint a Miklóskaé. Szegény Gergely e fölötti örömeiben homályosra esőkölte a tükröt.

— Második kérelmem az, hogy annyi aranyat, gyémántot vihessek haza, hogy édes jó anyámnak ne köllessen már olyan sokat dolgoznia.

És lám: tizenkét zsák aranyat és tizenkét zsák gyémántot kapott fel huszonnégy kis arany-szolga és vitték ki a hajócskához a tengerpartra, mely addigra már teljes arany diszben pompázott.

— Harmadik kívánságom az volna, hogy olyan vitorlát kapjak, amely a legrövidebb és legbiztosabb uton vigye hajómat kedves otthonom felé, édes anyám és kis testvérem karjaiba.

Megkapta ezt is. Gergely most már boldogan utra kelhetett. A szép Didióra még egy gyémánt rózsát is tűzött a mellére és Arany-ország boldog lakosai vig zeneszó mellett kísérték ki hajójához.

— Isten veled, Isten veled! hangzott fel ezer torokból s Gergely boldogan szállott tengerre.

Oh de minő utazás volt ez! A szél bele kapaszkodott az arany vitorlába és nyil-sebesen vitte Gergelyt

édes otthona felé. Meg se billent a hajó s a torony-magasságu hullámok szép utat engedtek maguk között a bűvös kis hajónak.

Végre meglátta Gergely hazája partjait, meglátta házacskájukat és a parton tolongó ember sokaságot, amint a kis arany hajót messzelátókkal vizsgálgatták.

Megismerte szegény jó anyját, meg a testvérekéjét, akik búsan, szomoruan üldögéltek a parton.

Még egyet lendített a hullám a hajócskán s ott termett Gergely az ő szerettei között.

Azt hitték, valami tündér-királyfi érkezett egyenesen Tündérországból. Senki sem ismerte meg — csak az édes anyja. Oh, az anyai szív sohasem csalódik.

— Én édes, drága Gergelyem! Te vagy, te vagy! Megismertelek! És ezzel repült a fiu édes anyja karjai közé. Összecsókolta kis öcsét, aztán kirakosgatták azt a tengersok kincset, amit magával hozott. De nem volt annyi aranyja és gyémántja, ahány irigy szem nézegette tömérdek vagyonát.

Most már a többiek, a pajtásai is megismerték, nem gunyolták többé rut nagy fejét

De Gergely sem tudott már rájuk haragudni. Boldoggá tette őt az a tudat, hogy drága jó édes anyjának házat, kertet vehetett, és hogy még pajtásait is gazdagon megajándékozhatta.

Arany hajóját és gyémánt rózsáját megtartotta Gergely magának, mert életében gyakran tett a sima tengeren kirándulásokat, de Arany-orzágnak nyomát nem találta meg többé soha.

Gyula bácsi.

AZ UJFAJTA HOROG.

Jó bizony a fogas nagyon,
Ha sültre a táliban ragyon.

Bár soká kell fáradozni,
Mig horogra bírjuk hozni.

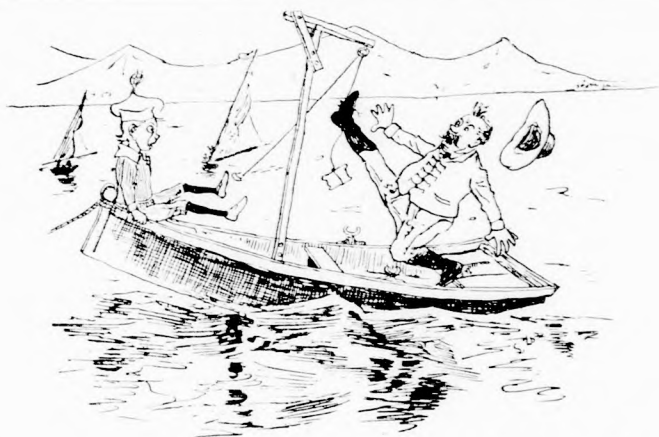
Kényelmetes és új dolog:
Lábhoz kötve im a horog.

Pista bácsi elszenderül,
Misi meg a könyvbe merül.

De most félre könyv és álom,
Hal erickél a pórázon!

Örülnek is a halászok
Jó vacsora vár reájok.

Ismét ledőlt Pista bácsi —
Most fogunk csak furát látni...

Levegőbe lóg a lába,
Csak úgy feszül az ikrája.

Nosza bácsi, most dolgoz! —
Huresa került a horogra!

Ha nem vigyáz, majd meglátja,
Lábát még a vízbe rántja.

Ugy is történt... felfordultak!
Majd hogy a tóba nem fultak,

S Pista bácsi most már látja,
Nem vált bé a találmánya.

Br. Lúzsénszky Zsigmond.

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Hivatlan vendégek. Dél-Amerikának az oroszlánja, a *puma*, hatalmas nagy macska, melynek hossza egy méternél is több. Az amerikaiak, sárga-vörös színe miatt, megvetőleg »vörös kutyának« nevezik.

A puma sem az oroszlán királyi alakjával, sem ennek hatalmas erejével nem dicsekedhetik, de azért mégis ügyes, vérengző és rettegett réme az amerikai juhászoknak a pampákon. (Pampáknak nevezik a dél-amerikai roppant kiterjedésű, nyílt, fa-nélküli, buja füvel benőtt területeket, mezőket.)

A puma annál is veszedelmesebb pusztítója a nyájnak, mert nem elégszik meg egy zsákmánnyal. Tíz-tizenkét birkát is megöl egy megjelenésekor, és nem annyira a húst keresi, mint inkább az állatok vérére áhítozik. A megölt birkák tetemét aztán ellepik a kondor-keselyűk.

A kondor-keselyű a föld legnagyobb madara. Kiterjesztett szárnyainak átlagos átmérője 2 m. és 75 cm. Ez a hatalmas keselyű Dél-Amerika magas hegységeinek szikla-ormain tanyáz és onnan jár messze sivatagokra. Szép, felséges alakja és nagysága csak repülésben érvényesül, mert ha leül és nyakát behuzza, csak olyan, mint valamennyi apróbb rokona.

A kondor-keselyű ismeri a puma vérengző természetét és a magasból folyton figyel annak járását; mihelyt a puma elejt valami prédát, a kondor is azonnal lecsap, hogy osztozzon a lakomán. Néha azonban

rosszkor jönnek a keselyűk, mert amikor a puma maga is éhes, nem szívesen látja a vendégeket.

Jelen képzünk egy ilyen jelenetet ábrázol. A puma egy fiatal pampa-szarvast ejtett el; de még mielőtt annak véréte vette volna, megjelentek a kondor-keselyűk is, hogy részt vegyenek a lakomán. Amikor a puma maga is éhes volt és fogvicsoritva fújt az érkezőkre s minthogy azok nem tágitottak, közéjük ugrott, mire a keselyűk szétrebbentek. Ilyen eset gyakran fordul elő és a csileiek már annyira ismerik a keselyűknek ezt a hirtelen fölrebbenését, hogy arról azonnal tudják, őriz-e ott a puma valami zsákmányt. Ilyenkor aztán gyakran körül kerítik azt a helyet, elejtik a pumát és elviszik a még egészen frissen megölt vadat is.

A majmok példa-beszéddé vált utánzása és megfigyelő tehetsége valóban meglepő, de azért a majom nem képes még a legegyszerűbb csomót sem feloldani.

Cserebogár-vadászok. Az idén roppant sok cserebogár lepte el az országot, amely tudvalevőleg kártékony rovar, mert lerágja a fiatal zöld hajtásokat. Az iskolás gyermekek pusztítják is őket szorgalmasan s nap-nap után beszámolnak nem a bőrükkel, csak a cserebogarak fejével a tanítójuknak, akik fölírják a fáradhatlan cserebogár-vadászok nevét a »leterített vadak« számával együtt, hogy aztán elvegyék méltó jutalmukat a kis vadászok. A napokban egy fiú szép fekete példányt vitt az iskolába, melyet mindjárt a rovar-gyűjteménybe tett a tanító.

Mennyit tojhat egy tyúk egész életében? Általánosan az a nézet van elterjedve, hogy a tyúk egész életében legfőbb 600 tojást tojhat, ami, tekintve rövid életét, nem csekély dolog. Francia s német természettudósok megállapították, hogy egy tyúk $4\frac{1}{2}$ év alatt 535 tojást tojt, levágása után pedig még 300 apró tojást és petét találtak benne. Egy másik tyúk 5 év alatt 647 drb tojást tojt és most is egészséges.

Macska helyett kigyó. Para tartományban, Braziliában, macska helyett mérges kigyót tartanak az egerek pusztítására.

INNEN-ONNAN.

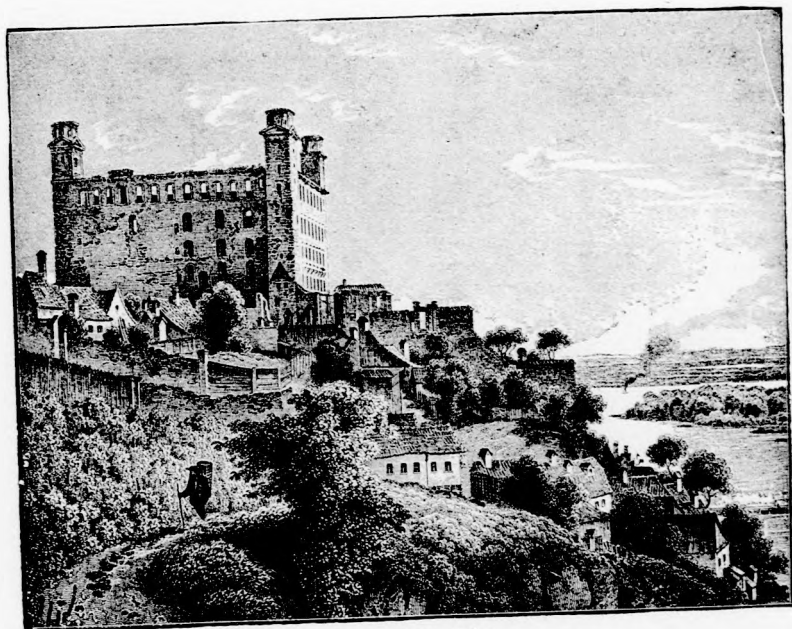
A pozsonyi vár. A pozsonyi vár egyike a legrégebbeknek az országban. Keletkezésének idejét nem is lehet pontosan megállapítani. Azt tudjuk, hogy már I. Endre idejében régen fönnállott, úgy, hogy ő meg is erősítette. Annyira, hogy III. Henrik német császár 1052-ben nem tudta bevenni. Seregét visszaverték és hajóit egy Zothmund nevű buvár megfurta és elsüllyesztette. Endre után Salamon király erősítette meg a várat, úgy hogy V. Henrik német császár szintén eredménytelenül ostromolta. Noha II. Endre alatt a vár védő-képessége nagyon megfogyott, 1241-ben mégis ellen tudott állani a tatárok rohamának. Am 1271-ben Ottokár cseh király elfoglalta. De már 1273-ban újra a magyarok kezébe került. Kún László hódította vissza — hogy csakhamar elveszítse. 1287-ben Csák Máté főurnak fia, Máté, ostromolta meg és kerítette hatalmába. Ez időtül kezdve is sok-sok viszontagságon ment keresztül. Alig volt magyar király, kinek uralkodása alatt valami szerepet ne játszott volna. Legrégibb rajza 1358-ból való. Természetes, hogy azóta sokszor alakították át, de azért megőrizte eredeti jellegét. A vár egyik nevezetessége az a kut, melyet Rozgonyi várkapitány 1436-ban a sziklába vágatott és

melynek feke a Duna felszinéig ért. 1811. május 28-ikán tűz támadt a vár belsejében, mely egészen elhamvasztotta belsejét. Romjai azóta pusztulásnak indultak.

Élő fák, mint butorok. A japáni kertészek azzal tüntetik ki magokat a világ többi kertészei között, hogy a legcsodálatosabb alakra növesztik a fáikat; kertjeikben a földből nő asztal, szék és sok egyéb butordarab. Nagyon természetesen ez a mesterkedés sok fáradsággal jár. Tíz esztendő kell ahhoz, hogy egy-egy szőlő-venyige gyermek-székhez hasonló növésüvé fejlődjön. Más butor-formáknak még több idő kell. Egy francia tengerész-tiszt csodás alaku széket hozott haza Japánból, amelynek formálása 20 esztendőbe került. Hogy tulságosan kényelmesek lennének ezek a butorok, arról persze szó sincs, de mint különlegességek érdekesek.

Groszország lakossága 200 év alatt 100 ezerről egy millió 270 ezerre; lakóházainak száma pedig ugyancsak 200 év alatt 1013-ról 32 ezerre szaporodott.

A legnagyobb erdő a világon Kanadában van Labrador és a Hudson-öböl közt. Hossza mintegy 2700, szélessége 1600 kilométer.

A POZSONYI VÁR.

RÉGENTE volt a pesti városligetben egy kis színház, ahol egy olasz ember fabábukat mutogatott.

Volt a bábuk között egy Paprika Jancsi, meg egy herceg kisasszony, de még egy öreg Mikulás is, aki nyírfa-seprőt tartott a kezében.

Ezek hárman nagyon elégedetlenek voltak sorukkal. Esténként, mikor az olasz bezárta a bódét, össze ültek és panaszkodtak.

— Én nekem egy nagy lyuk van a gyomrom helyén, annyit koplalok! panaszkodott a Paprika Jancsi.

A herceg-kisasszony sirva mutogatta rongyos ruháját.

— Hát szabad egy hercegnőnek ilyen rongyosan járni? kérdezte szomoruan.

Az öreg Mikulás meg azon panaszkodott, hogy nyáron pecsenyévé sül a bundájában.

— Mert csak télen jó a bunda, gyerekek!

Amint egyszer így panaszkodnak egymásnak, azt mondja az öreg Mikulás:

— Tudjátok mit gyerekek? Szökjünk el!

— Jaj, megfagyok! kiáltott a herceg-kisasszony.

— Dehogy fagyol meg lelkem. Forró nyár van most.

— Jaj, de éhes vagyok! mondta a Paprika Jancsi.

— Majd jóllakunk, ne busulj öcsém! szolt az öreg Mikulás.

Erre aztán összeszedték a cók-mókjukat és ill' a berek, nádak, erek... elszöktek a bódéból. Mikor az olasz reggel kereste őket, már csak hült helyüket találta.

A három bábu pedig tovább vándorolt. Már talán az Operenciát is megjárták, amikor találkoznak a szegény emberrel.

Az öreg Mikulás, miután ő volt köztük a legbátrabb, megszólította a szegény embert:

— Te szegény ember, fogadj bennünket szolgálatodba.

A szegény ember végig nézett a három bábbon:

— Mit csináljak én veletek? Nem vagyok én komédiás, hogy mutogassalak a vásáron-

— T
a herceg

— N
varrni.

— É
Jancsi.

— N
kellene.

— É
jobban

— N
moruan

nektek
a királ

fiu, sze
titeket

A h
Mentel

csizma
dorlás

Egy
A k

— J
játstot

Iger
kokat

gondol
Az

tulya
sor. D

dött v
Az

dolog.

—
gazdát

Elin
Egysz

A k
—

Mikul
A k

a fa-l
—

Nem
ti gaz

azóta
Há

a fa-
folyt

— Tudunk ám mi egyebet is, szólt közbe a herceg-kisasszony. Én például tudok varrni.

— Nincs nekem ruhám, amit meg kéne varrni.

— Én tudok sepregetni! mondta Paprika Jancsi.

— Nincs nekem házam, amit sepregetni kellene.

— Én pedig a disznó-öléshez értek legjobban! dörmögte az öreg Mikulás.

— Nincs nekem disznóm se, szólt szomorúan a szegény ember. Hanem adok nektek jó tanácsot. Menjetez addig, amíg a királyfit meg nem találjátok. Az még kis fiu, szeret játszani. Az szolgálatába fogad titeket.

A három fa-bábu össze szedelőzködött. Mentek-mendegéltek. Mikulás bácsinak a csizmája is összeszakadt már a nagy vándorlásban.

Egyszer aztán megtalálták a kis királyfit.

A királyfi nagyon megörült nekik.

— No most játszani fogunk!... És estig játszott a fa-bábukkal.

Igen ám; de reggelre a király új játékokat hozott a fiának. A királyfi nem is gondolt többet a fa-bábukra.

Azok pedig csak várták egy nagy katalya fenekén, hogy majd rájuk is kerül sor. De bizony a királyfi többé nem törődött velük.

Az öreg Mikulásnak nem tetszett ez a dolog.

— Menjünk gyerekek, keressünk új gazdát!

Elindultak újra, mentek-mendegéltek. Egyszer aztán egy kis kunyhóhoz érkeztek.

A kunyhó előtt egy rongyos, koldus ült.

— Fogadj szolgálatodba, szólt az öreg Mikulás.

A koldus örömeben össze-vissza csókolta a fa-bábukat.

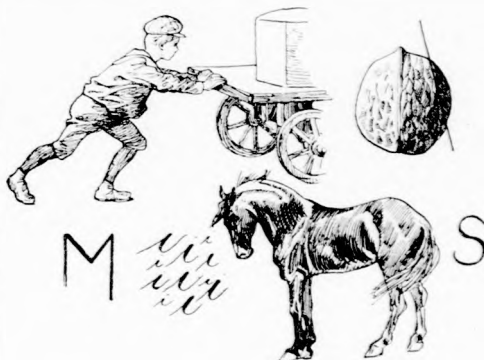
— Hát ti vagytok, édes szökevényeim? Nem ismertek rám? Hiszen én vagyok a ti gazdátok, akit hűtelenül elhagyatok s azóta én is nyomorgok, ti is nyomorogtok.

Hát össze állottak megint: a gazda is, a fa-bábuk is, és ezentul állandóan jól folyt a mesterségük. *Krudy Gyula.*

FEJTŐRŐ.

Kép-rejtvény.

Rejtett szavak.

1. Az egész: öltözetünk egy részét készíti. Első betűjének híjja jellemzi az igazi tudóst. Ha még e szónak is elveszed első betűjét, olyan jelzöt kapsz, amely a hegyes vidék ellenkezőjét jelenti.

2. Az egész: főtulajdonsága annak az állatnak, melyet akkor nyersz, ha a szónak fejét veszed.

Számtani feladvány.

8	8	2	2
2	2	8	8
3	3	2	2
2	2	3	3

Ezek a számok akként helyezendők el, hogy jobbról balra, felülről lefelé, és viszont, 15-öt adjanak.

Pótló rejtvény.

M * z * ö * s * jó * a * o *

A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében: 3 korona-, 5 korona- s 8 korona-áru könyvet sorsolunk ki jutalomdíjul.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXV. köt. 2-dik számában közölt rejtvények megfejtése a következő:

Csillag-rejtvény: 1. Nem fogja a rozsdá az aranyat.
2. Ferencz Józset.

Kép-rejtvény: Álarcos-bál.

Szó-rejtvény: Háló — Oláh.

Betű-rejtvények: 1. Korán.
2. Kánaán.

Rejtett név: Arany János.

Megfejtők: Schack Annuska, Ellike és Majzler Elluska, Imreh Juliska, Medveczky Margitka és Sándorka, Igmándi Tercsi, Katica és Elek, Haáz Sándor és Lajos, Tottál Irénke, Csics Rózsika és Ancika, Veith Margit, Bleuer Bandi, Meller Vilmos, Plencner Ada, Szlovik Odón, Nemes István, Vatyay Mancsi, Frank Olga, Borhy Margit, Boros Sárka, Szabó Gyula, Haitsh Emmi, Ella és Iona, Kincses Gyula, Józsi és Laci, Bónis Adrienne és Hajós Lacika, Lustig Sándor, Sinkovits Mariska és Pista, Hefty Paula és Gyurica, Paulik Irike, Országh Sándor és Géza, Jurenák Gizi, Szénási Marianne és Erzsike, Hölzel Tibor, Könyöki Izolda, Iona és József, Chmura László, Erdődy László, Wiegand R., Hatschek Adrienne és Jeanette, Rombay Lillike, Zámory Margitka, Mérey Dalma, Kimmel Dagmár, Kramer Margit és Irén, Tischler Miczi és Lajos, Moravcsik Erika és Gyula, Zlinszky Pista, Beke Berti, Gyula és Zoltán, Papp Jenő, Szemző István, Wärmer Erzsike, Markovits Sárka, Devics Gizella és Sándor, Neumann Eliz és Ida, Blau testvérek, Totisz testvérek, Marosi Mariska, Elek Lilly és Mariska, Bárány Edith, Bibél Lízka, Sugár Bandi és Laci, Jantsits Bandi, Stössel Manó, Wittmann Erzsike, Milutinovits Corinna és Janka, Nowody Antal, Stronz Iduska, Gerber Erzsike, Klári és Magda, Vargha Zoltán, Weisz Andor és Ella, Müllner Viktor, Gobetzky Leó, Gervay Lillike, Burger Sándor és Imre, Rakovszky Menyhért, Bernáth Margit és László, Thyll Lacika, Meller testvérek, Strasser Pál, Könyöki Matild és Józsi, Erényi Erzsike, Benyovszky Pista és Béluska, Kremsier Irma és Géza, Medveczky Rózsika, Reichmann Edith, Herzfeld testvérek, Steiner Erzsike, Laci és Bódi, Röthmiller Miklós, Winternitz László, Englmann Béla, Lengyel Vilma és Laci, Fekete Pista, Rosenfeld Vilma, Szemző István, Brenner Mariska, Dukasz Barna.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörtént: 3 korona áru könyvet nyert Szénási Marianne és Erzsike, Jász-Ladány; — 5 korona áru könyvet Paulik Irike, Szolnok; és 8 korona áru könyvet Szeredai Ferenc, Máté-Szalka; kiknek az illető könyveket a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIV. köt. 1-ső számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Igmándi Tercsi, Katica és Elek, Lów Lenke, Hölzel Tibor, Zámory Margitka, Erényi Erzsike, Zlinszky Pista, Berger Annuska, Steiner Erzsike, Laci és Bódi, Englmann Frida.

¹ Akik valamennyit hibátlanul fejtették meg, azoknak a nevet feltűnő betűkkel nyomtattuk.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Bokross testv. A tudomány csak a hőt ismeri, mert neki a legnagyobb hideg is csak ennyi vagy annyi fok 0 (zero = nulla) alatt. Nálunk leginkább Réaumur (olv. Réomür) hőmérője van használatban. Francia- és Németországban Celsius felosztása járja, míg Angliában Fahrenheit fokmutatója van gyakorlatban. E háromféle felosztásnak különbségeit megtalálod bár mely természettani könyvben. A kései ibolyát köszönettel vettem. — Zombor Mariska. Forgó bácsinak irtad leveledet, vagy valaki másnak? Mi zavart meg ennyire? Talán a nagy forróság? — Hertelendy Andor. A ti kirándulási kalandotok ugyancsak vékonyka dolog. Nektek persze elég érdekes volt. De hát azon legyen az elbeszélő, hogy amit elmond, másban is ébresszen érdeklődést. De hát ez már művészet dolga, melyet idővel, ha fejlődik ki benned ilyen tehetség, kifejezésre is fogsz juttatni. Két rejtvényedet azonban besoroztam. — Schwarz Emmi. Bucsuzó soraid kedvesek estek. Azt a szép hegyes vidéket, melyet ismerek, az én nevemben is köszöntsd. A Kis Lapot magad után küldted-e? Mert csak egy szavamba kerül ám s küldik. — Sohár Ali. A szentek nevét minden nemzet a maga nyelvéhez idomította hozzá. A latin-görög Stephanus magyarban István, angolban Stephen, franciában Etienne, szlávban Stepán, németben Stephan, spanyolban Esteban s i. t. — Lengyel testv. Azt mondom neked Vilma, ha még egy ilyen kusza, elhányt írásu levelet írsz, olybá veszem, mint ha nem is vettem volna. — Kremsier testv. Ketten egy órát kaptatok? Már most, hogy igazságos legyen köztetek a birtokviszony: az egyik majd az óra-negyedeket, a másik a percekét olvassa le lapjáról. — Gobetzky Leo. Majd ha sora került, lesz megint szó az elefánt-ról, amely állatot annyira szereted. — K. Ö. A strófáról strófára váltakozó forma, de különösen a nagyon is gyászos foglalat: alkalmatlanná teszi a közlésre. — Bibél Lízka. Hejh, ha élhetnék a te kedves meghívással! De itt fog a kötelesség. Vig nyaralást! — Moravcsik Gyula. Prozában jobban fog a tollad. A vers-írásnak addig, amíg szabályaival meg nem ismerkedtél, hagyj békét. — Tischler testv. Hármója megjelen. — Hatschek testv. Csak néhány hét múlva, az iskolák kezdete előtt fogod megtudni. — Erdődy László. A szünet alatt csak annál gyorsabban fog lemulni rólad betegségednek utolsó nyoma is. Ugy legyen. Úgyedben eljárta. — Hefty testv. Első személyben nem írhatnak ketten. De hát hol rekedt az a rejtvény, melyről szoltok? Megnyugtatóstokra annyit: hogy a képes rejtvény megszerkesztéséhez nem szükséges, hogy jól is legyen meg-rajzólva. Teszi a vázlat, elég az egyszerű utasítás is. — Szlovik Odón. Örömet olvasom el minden küldeményedet. — Meller Vilmos. Miféle világító kigyóról beszélsz te, fiam? — Lów Lenke. Bátoran küldheted. Ha beválnak, meg is jelennek. — Schuck testv., Majzler Ella. Kettőzött örömmel fogadlak. — Szokolay Radó és Bandi. Csupkés levele vagyon a rózsának, csipkés kendője vagyon a Józsnak. De a »Józsa« férfit illet meg csupán. Hogyan fest hát csipke-dísz fiu-ruhán? — Lszl. G. Az a kis huncut akkorát nevet azon a fényképen, hogy szinte hallik. De ha közölném, elpityeredne az a kis lány-baba. Ha most nem, hát... később. — Több levélről a jövő számban.

Társ-szerkesztő: ROBOZ ANDOR.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.